

Oulun kaupunki Julkisten hankintojen vastuullisuus –portti työllistymiseen

Varatut hankinnat HKL24§

1.10.2026

Helena Ylisirniö

Hankinta-asiantuntija

Oulun kaupunki, Konsernihallinto

Painopiste 2: tavoitteet

1. Hankintamme ovat ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuullisia ja vaikuttavia ja ne toteutetaan turvallisuus- ja huoltovarmuusnäkökohdat huomioiden.

Sisällytämme tarjouspyyntöihimme ympäristökriteereitä ja seuraamme ympäristökriteereiden käyttöä ja ekologisten tavoitteiden toteutumista hankinnoissamme. Edistämme sosiaalista vastuuta lisäämällä tarjouspyyntöihin sosiaalisen työllistämisen ehtoja, varaamalla hankintoja heikommassa työmarkkina-asemassa oleville sekä lisäämällä asiakasosallisuutta hankinnoissa.

Luomme yhteisen tietopankin erilaisten kriteerien ja vaatimusten esimerkeistä ja käytötapauksista kasvattaaksemme vastuullisuusosaamista hankinnoissamme.

Kuva: Sami Krok / Oulun kaupunki

Oulun kaupungin hankintojen vastuullisuus

Ekologinen vastuullisuus

Vähimmäisvaatimukset/
lisäpisteitä tuovat laatuvaatimukset

- Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus
- Elinympäristö
- Rakentaminen - muuntojoustavuus
- Kiertotalous
- Jätteenkeräys ja käsittely
- Hiilineutraalisuus; vähähiilisyys
- Fossiilittomat polttoaineet
- Energiatehokkuus
- Ruokapalvelut
-
- Toimiala ja hankintakohtaisuus
- ESPD, eForms; sopimus
- Tuotanto, ostaminen ja kuluttaminen
 - Tavaroiden elinkaari
 - Palvelullistaminen
- Riskien hallinta, huoltovarmuus, varautuminen
- Uudet ratkaisut/innovaatiot (innovaatiopotentialin arviointilomake)

Pakolliset vähimmäisvaatimukset/
soveltuvuusvaatimukset

Taloudellinen vastuullisuus

- Yrityksen perustamistiedot (rekisterit) ja omistajat
- Toimiluvat
- Talous
- Verot
- Vakuutukset
- Referenssit/osaaminen/kalusto
- Alihankinta; ryhmittymä; voimavara
- Tilaajavastuulaki ja -rekisteri
- Rikosrekisteri, sanktiot, pakotteet, korruption vastustaminen
- Ulkomaiset palvelutuottajat, työ Suomessa:
 - oman lähtömaan lainsäädännön mukaan
- ESPD
- Alueellinen elinvoima
- PK-yritysten osallistumismahdollisuus
- Uusien yritysten pääsy markkinoille
- Turvallisuus
- Huoltovarmuus/kriisin sieto
- Riskien hallinta
- Uudet ratkaisut/innovaatiot (innovaatiopotentialin arviointilomake)

Sosiaalinen vastuullisuus

- Sosiaalisen työllistämisen ehto joko pakollisena vähimmäisvaatimuksena tai lisäpisteitä tuovana laatuvaatimuksena tai bonuksen osana
- Hankintalaki 94§
- Varatut hankinnat: hankintalaki 24§
 - Työkeskukset, työohjelmat, muut toimijat
 - Työllistää väh. 30% vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia
- Yhdenvertaisuus, syrjimättömyys
- Asiakasosallisuus
- Työelämän pelisäännöt ja työlainsäädäntö
 - alustatalous
- Osaamisen uudentuminen/Uudet asiantuntijat
- Sosiaaliset innovaatiot
- iCapital Award 2024: 3.palkinto Oululle
 - Hankinta-caset

Oulun kaupunki Sosiaalinen vastuullisuus hankinnoissa

Sosiaalisen vastuullisuuden kriteeri: työllistämisehto

- Tavanomaisin käyttö perinteisessä kilpailutuksessa, jossa kohderyhmänä ja toimittajana on kaupallinen toimija.
- Vaihtoehtoja; valinta riippuu hankinnan kohteesta.
- Pakollinen vähimmäisvaatimus. Hankinnan volyymista riippuen (alk. 300 000 eur) toimittaja työllistää X määrän heikommassa työmarkkina-asemassa olevia hankintasopimuksen aikana.
- Lisäpisteitä tuova kriteeri. Mitä enemmän toimittaja työllistää heikommassa työmarkkina-asemassa olevia, sitä enemmän saa lisäpisteitä tarjouskilpailussa.
- Sosiaalinen työllistäminen bonuksen/kannusteen osana. Vuosittainen tarkastelu. Valittavissa setti sosiaalisen vastuullisuuden kriteereitä, joista toimittaja saa vapaasti valita.

Hankintalain 24§ Varatut hankintasopimukset

- Hankintayksikkö voi varata tarjouskilpailuun osallistumisen tapahtuvaksi työohjelmien puitteissa taikka rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen toimittajille, esim. **työkeskuksille tai vastaaville, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden sopeuttaminen yhteiskuntaan ja työelämään.** Edellytyksenä tarjouskilpailuun osallistumiselle on, että **vähintään 30% työkeskuksen, toimittajan tai työohjelman työntekijöistä on vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä.**
- Hankintailmoituksessa on **ilmoitettava sopimuksen olevan varattu** 1 momentissa tarkoitetuille työkeskuksille tai toimittajille taikka työohjelmien yhteydessä toteutettavaksi.
 - Myös suuremman hankintakokonaisuuden **yksi tai useampi osa voidaan varata** hankintalain 24 §:n mukaisesti tietyille toimijoille.
 - Voidaan toteuttaa yksin tai ryhmittymänä.
- Valtakunnallinen selvitys 2023 (Hankinta-Suomi) ja Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus
 - Listattu runsaasti toimialoja/kategorioita, joilla katsottu olevan mahdollisuudet HKL24§:n hankintoihin.

*Mikä ja millainen on **toimija**; mitä tarkoittaa **päätarkoitus**?*

- Työntekijä = työsopimussuhteessa työnantajaan
- **Vahvuus:** Toistaiseksi ei ole rajaavaa/täsmentävää oikeuskäytäntöä.

Oulun kaupunki kokemuksia HKL24§

1. Vaihe: Kaupunkiympäristöpalveluissa on tehty jo vuosia erilaisia yksittäisiä varattuja hankintoja.

- Vuosien 2021-2024 aikana tehty viisi eri 24§-hankintaa fokusoituen retkeilyreittien kunnostamiseen ja huoltotöihin liittyen
- Pääasiassa halvin hinta valintakriteerinä
- Hankintojen arvo on ollut 18 000 – 45 000 €/hankinta
- Lisäksi tehty hankinta palstaviljelyalueiden hoitotöihin vuosille 2024-2026
- Hankinnoissa on käytetty työllistämisehtona lausetta:

Hankinta varataan toimijoille, esim. työkeskuksille ja yhdistyksille, jotka työllistävät pitkäaikaistyöttömiä ja/tai työttömiä nuoria. Edellytyksenä tarjouskilpailuun osallistumiselle on, että vähintään 30 prosenttia työkeskuksen, toimittajan, tai työohjelman työntekijöistä on heikommassa asemassa olevia työntekijöitä. Ennen sopimuksen solmimista tarjoajan on esitettävä selvitys vaatimuksen toteutumista.

2. Vaihe: puitesopimus Oulun kaupungin retkeilyrakenteiden kunnossapitotöiden ja rakennusurakoiden hankinta/Kaupunkiympäristöpalvelut

- Sopimuskausi 2 + 1-2 optiovuotta, mahdollista jatkaa toistaiseksi voimassa olevana. Arvo vuositasolla n. 50 000 - 100 000 euroa (kokonaisarvo 300 000-450 000 eur). Suurin osa urakoita. Vuosittaista vaihtelua. Toimijalla on mahdollisuus olla ideoimassa toteuttavia kohteita.

Oulun kaupungin vastuullisuustavoitteet:

- Sosiaalinen työllistäminen ja työmahdollisuuksien tarjoaminen heikommassa työmarkkina-asemassa oleville; yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.
- Hankinta on kehittämismyönteinen ja mahdollistaa innovatiiviset aloitteet.
- Ekologinen vastuullisuus; kiertotaloustavoitteet

Oulun kaupunki kokemuksia HKL24§

Vaikutukset – win-win:

- Sopimus auttaa erityisesti osallistuvan budjetoinnin (OSBU) hankinnoissa.
 - Vuosittain Oulun kaupungin talousarviossa olevat hankinnat (so. HKL24§:ään soveltuvat) luovat vakaan toimintaympäristön yhteiskunnallisille yrityksille.
- On syntynyt toimintatapa, malli

Seuraava haaste:

- Haaste1: miten skaalata hyvä toimiva malli muille toimialoille? → Hankintasuunnittelu ja –menettelyt; toteutus ryhmittymänä.
- Haaste2: kelpoisia toimijoita on Oulun alueella rajallinen määrä → tarjous- ja hankintaosaamisen ja yhteiskunnallisten yritysten markkinoiden kehittäminen.

Mahdollisuus:

1. Uusi toimintaympäristö: työllisyyspalveluiden siirto kunnille 1.1.2025

- Kokonaisuus ja palveluketju on yksissä käsissä (ml. Hankinnat).
- Kunnan työllistämis/rekrytointituki on kunnan harkinnanvarainen tuki (vrt. palkkatuki ja sen rajoitteet).

2. Kiertotaloustavoitteiden nousu strategioihin.

Oulun kaupunki kokemuksia HKL24§

3. vaihe: Uusi sopimuskausi alkoi 2026 /Kaupunkiympäristöpalvelut: Haitallisten vieraslajien torjunta

- Kausiluonteinen sesonkityö kesäkuu-syyskuu.
- Kohderyhmä heikommassa työmarkkina-asemassa olevat nuoret alle 25-vuotiaat/motivaatio.
- Sopimusaika: 2+2 vuotta; mahdollisuus toistaiseksi voimassa olevaan sopimukseen.
- 2026: Työllistettiin yhteensä 24 kohderyhmän nuorta, lisäksi 4 vastuuhenkilöä (= 30%-ehto täyttyi).
- **Palvelutuottajan statukseen vaikuttavia asioita:**
 - Elinkeinotoiminta versus yleishyödyllinen toiminta.
 - Mahdolliset tuet: de minimis –säännöt.
 - Aikaa pohtia ja kehittää myös omaa toimintaa sopimusaikana.

Vaikutukset – win-win:

- Sesonkityöstä tulikin vahvuus: Ratkaisuja nuorten kesätyöpaikkojen puutteeseen ja opiskelijoiden kesäajan toimeentuloon.
- Yhteiskunnallinen merkitys: nuoren ensimmäinen työpaikka!
- Oulun kaupungin vastuullisuustavoitteet, alueellinen elinvoima, nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja nuorten pääsy työelämään.
- Julkisista hankinnoista voi löytyä ratkaisuja järjestöavustusten säästöihin → uusien toimintamallien mahdollisuudet ja oman toiminnan kehittäminen.
- Kannustamme kaikkia hankintayksiköjä rohkeasti tekemään myös varattuja hankintoja!

Mitä varattuina hankintoina selvityksen mukaan voitaisiin hankkia? 1/4

- apuvälineiden vuokraamista
- ympäristönhoitoa; lumitöitä, haravointia, kivetystöitä, pensaiden leikkuuta, raivaustöitä, luvattomien kaatopaikkojen siistimistä , halonhakkuuta, pihatoita vanhuksille, vieraslajien torjuntaa
- kiinteistönhuoltamista
- pesulapalveluita (käyttöoikeussopimuksena)
- muovisia korttikoteloita paikallisliikenteen yhtiölle
- asiakaspalvelua

Mitä varattuina hankintoina esimerkiksi voitaisiin hankkia? 2/4

- kierrätystä ja uudelleenkäyttöä
- kokoonpanotöitä ja purkua
- puutöitä
- (korjaus)ompelua
- käsitöitä, tekstiilitöitä, metallitöitä
- siivoaminen
- muuttokuljetukset, kuljetuspalvelut (esim. paketit kaupungin yksiköiden välillä, kotihoidon lääkkeet, pyykit)
- pienrakentaminen, pienet remontit

Mitä varattuina hankintoina esimerkiksi voitaisiin hankkia? 3/4

- pakkaaminen, pussitus, tarroitus, pakkausmateriaalien valmistusta
- ruoan valmistus, kahvilatoiminta, kokoustarjottavat
- hävikkiruoan jakelua
- kauppa-apu
- kodinhoidolliset palvelut (muu kuin hoitotyö; seurustelu, avustaminen, ulkoilu)
- mediatuotanto (esim. valokuvaus, videokuvaus, graafinen suunnittelu, kirjansidonta, arkistokansiot)
- tekstitys ja litterointipalvelut
- saavutettavuuden asiantuntijapalvelut

Mitä varattuina hankintoina esimerkiksi voitaisiin hankkia? 4/4

- pienlaittekorjaus (ml. it-laitteet)
- Polkupyörien korjaus
- autojen huolto
- henkilöstövuokraus (EskoTyö)
- lumiukkojen valmistusta (Kemin kaupungin tilauksesta 😊)
- (Lakisääteisistä palveluista kuntouttavaa työtoimintaa, sosiaalista kuntoutusta sekä vammaisten henkilöiden työ- ja päivätoimintaa)